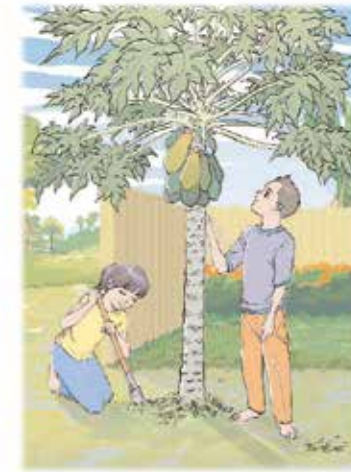

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

วิวิธภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

วิธีภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๓

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดทำต้นฉบับ

ISBN 978-616-461-400-0

พิมพ์ครั้งที่สิบสาม

พ.ศ. ๒๕๖๕

จำนวน ๙๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย องค์การค้ำของ สกสค.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ ต่อ ๓๑๘

❖ www.suksapan.or.th

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการจัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีศาสตราจารย์กิตติคุณกาญจนา นาคสกุล เป็นประธาน การจัดทำ

แนวการนำเสนอของหนังสือเรียน วิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้ศึกษางานเขียนหลากหลายรูปแบบ เพื่อสังเกตและเข้าใจลักษณะของภาษาไทย สามารถ ใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความรู้สึก และจินตนาการได้ตามศักยภาพ ฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีวิจารณญาณในการพิจารณาตัดสินความควรไม่ควร และแสดงความคิดเห็นได้ อย่างมีเหตุผล ปลูกฝังให้รักการอ่าน นำไปสู่การเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงการใช้ทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการบูรณาการในกลุ่มสาระ การเรียนรู้เดียวกันกับกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ตามความเหมาะสม ปลูกฝังวัฒนธรรมทาง ภาษา ความเป็นชาติ ความเป็นคนดีของสังคมไทยและสังคมโลก รวมทั้งสามารถนำความรู้ ความคิดไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ตลอดจนพัฒนาตนตามค่านิยมและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอขอบพระคุณคณะกรรมการฯ และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเรียนให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตร หากมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุง แก้ไข กรุณาแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อดำเนินการปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

(นายอัมพร พิณะสา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓

แนวการใช้หนังสือเรียน

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **วิธีภาษา*** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยจากการอ่านเรื่องที่มีลักษณะต่างๆ กัน ทำให้ได้เห็นรูปแบบงานเขียนที่หลากหลาย ได้อ่านภาษาสำนวนต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาทางการ ภาษากึ่งทางการ ภาษาพูด และภาษาร้อยกรอง ผู้เรียนจะได้รับความรู้ในเรื่องที่อ่าน ได้เรียนรู้หลักภาษา ได้สังเกตลักษณะการใช้ภาษาจากคำอธิบายท้ายเรื่อง และจากการทำกิจกรรมที่เสนอไว้ในแต่ละบท นอกจากความรู้เรื่องภาษาโดยตรงแล้ว ผู้เรียนยังจะได้รับความรู้จากสาระและข้อคิดในเรื่องที่อ่านด้วย เรื่องที่คัดมาเพื่อเสนอสาระและแสดงตัวอย่างการใช้ภาษาได้พิจารณาแล้วว่า เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งควรอ่านเรื่องที่เขียนเป็นภาษาไทยง่ายๆ ได้รวดเร็วพอควร สามารถทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา ตัวละคร และเหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน การเรียนภาษาไทยจากบทเรียนนี้จึง**เน้นการใช้ภาษาเป็นประเด็นหลัก หลักภาษาเป็นประเด็นรอง** ผู้เรียนจะได้เห็นรูปแบบต่างๆ ของการใช้ถ้อยคำ รูปแบบการใช้ภาษาในบริบทต่างๆ และจะเข้าใจหน้าที่ของภาษาว่าเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด และเรื่องราวให้เข้าใจกัน

* อ่านว่า วิ-วิด-ทะ-พา-สา

วิธีการศึกษา เริ่มจากการอ่านบทอ่านซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ การอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อความ การสังเกตรูปแบบการเขียนและถ้อยคำที่ใช้ การสังเกตสำนวนภาษา การใช้คำที่มีความหมายตรงและความหมายเปรียบเทียบ สังเกตที่มาของคำ บริบทที่ใช้ภาษาและผลที่เกิดจากการใช้ภาษานั้นๆ วิธีการศึกษาดังนี้ มุ่งปลูกฝังให้รักการอ่าน ให้ความสนใจภาษาเขียนซึ่งจะนำไปสู่การค้นคว้าความรู้เรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจต่อไป

คำอธิบายและกิจกรรมที่จัดไว้มีหลากหลายเพื่อเชื่อมโยงทักษะการใช้ภาษาทั้งสิ้น คือ การอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง เน้นจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และรู้จักใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกรับสิ่งที่มีผลต่อการอนุรักษ์ภาษาของชาติ *ครูควรพิจารณาให้ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ และตามความเหมาะสม ไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมทุกกิจกรรมที่เสนอแนะ ครูอาจจัดรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเพิ่มเติมทักษะด้านภาษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลที่อ่อนทักษะบางทักษะ หรือพัฒนาผู้เรียนที่เด่นบางทักษะเป็นพิเศษ หรือจัดกิจกรรมเชื่อมโยงกับความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม* วิธีการศึกษด้วยการอ่านเก็บใจความสำคัญ คิดวิเคราะห์ หาสาระ และเชื่อมโยงสาระที่ได้เรียนรู้ไปสู่ความรู้อื่นเช่นนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาหาความรู้จากตำรา และหนังสืออื่นๆ ต่อไปได้ด้วย

เนื้อหาของหนังสือเรียน วิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นความรู้ และข้อคิดต่างๆ จำนวน ๑๔ บท สำหรับการเรียนรู้ใน ๑ ปี ความรู้และข้อคิดนั้นๆ ผู้เรียนจะสามารถทำความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ และอาจจดจำไว้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ ด้วยเหตุที่ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้คำ ความหมายของคำ หน้าที่และชนิดของคำ ตลอดจนลักษณะพิเศษของคำต่างๆ อยู่บ้างแล้วจากสื่อมวลชน จากสังคม จากบุคคลและชุมชนแวดล้อม และจากการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน หนังสือเรียนเล่มนี้จึงอธิบายกฎเกณฑ์ทางภาษาในลักษณะให้เป็นข้อสังเกตของผู้เรียน มากกว่าเป็น

การสอนให้รู้กฎเกณฑ์ของภาษาโดยตรง สิ่งสำคัญในการเรียนรู้ภาษา คือ ความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณตัดสินได้ว่า เรื่องหรือข้อความที่ฟัง ที่ดู และที่อ่านนั้น สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรปฏิบัติตาม สิ่งใดควรปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยง การเรียนรู้ภาษาที่ต้องตั้งแต่เริ่มเรียนและใช้อย่างถูกต้องอยู่เสมอ จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง โดยไม่ต้องแก้ไขในภายหลัง และการเรียนภาษาในระดับที่สูงขึ้นไปก็จะง่ายขึ้นด้วย หนังสือเรียน **วิธีภาษา**นี้ จึงเน้นความรู้ที่ถูกต้อง ไม่มีกิจกรรมประเภทหาที่ผิด แก่ภาษาที่ใช้ผิด หรือลักษณะทางภาษาที่เป็นปัญหา

ภาษาไทยเป็นสมบัติของชาติไทย เป็นวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือแสดงความเป็นชาติ และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงคนไทยทุกคนให้รวมกันเป็นชาติ จึงหวังว่าคนไทยทุกคนจะสนใจและใส่ใจเรียนรู้ภาษาไทยให้ถ่องแท้และช่วยกันรักษาภาษาไทยไว้ให้เป็นสมบัติที่มีค่าของตนและของชาติตลอดไป

คณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน วิธีภาษา

สารบัญ

บทที่

หน้า

๑

อะไร ๆ ก็ “ไม่เป็นไร”

๑

ไม่เป็นไร (๒) ข้อคิดจากเรื่อง (๕) ภาษาในการสื่อสาร (๖) คิดตรอง ลองทำดู (๑๐)

๒

มองโฆษณาอย่างวรรณกรรม

๑๑

ข้อคิดจากเรื่อง (๑๕) เรียนรู้เรื่องโฆษณา (๑๕)
อิทธิพลของภาษาโฆษณา (๑๘) คิดตรอง ลองทำดู (๒๐)
คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๒๐)

๓

เข้าหาเย็นเฮ

๒๑

ข้อคิดจากเรื่อง (๒๘) การจับประเด็นสำคัญ (๒๘)
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (๒๙) การสร้างค่านิยมใหม่ (๓๐)
ศัพท์วิชาการ (๓๑) ศัพท์บัญญัติ (๓๒) คำทับศัพท์ (๓๓)
คำภาษาปาก (๓๔) คิดตรอง ลองทำดู (๓๕) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๓๖)

๔

เขียนได้ความตามรูปแบบ

๓๗

ตัวอย่างจดหมาย (๔๑) ส่วนต่างๆ ของจดหมายกิจธุระ (๔๔)
จดหมายกิจธุระที่ดี (๔๙) คิดตรอง ลองทำดู (๕๐)

๕

เพลงนี้มีประวัติ

๕๑

ข้อคิดจากเรื่อง (๕๖) สารคดีเชิงประวัติ (๕๖)
อ่านคำให้ถูกต้อง (๖๒) คิดตรอง ลองทำดู (๖๔) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๖๔)

๖

มหัศจรรย์แห่งมะละกอ

๖๕

ข้อคิดจากเรื่อง (๗๓) การเรียบเรียงบทความเชิงวิชาการ (๗๔)
ภาษากลาง-ภาษาราชการ (๗๔) ภาษาถิ่น (๗๕)
ปริศนาคำทาย (๗๘) คิดตรอง ลองทำดู (๘๑) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๘๒)

๗

รู้ตำนานสืบสานวัฒนธรรม

๘๓

เป็งซงกราน (๘๔) ข้อคิดจากเรื่อง (๙๐) ตำนาน (๙๐) คตินิยมเรื่องสิริ (๙๑)
ความเชื่อเรื่องมีบุตรชายสืบตระกูล (๙๑)
วันขึ้นปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ (๙๒) การใช้คำเชื่อม ที่, ซึ่ง, อัน (๙๔)
คำยืมภาษามอญ (๙๘) คิดตรอง ลองทำดู (๑๐๐) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๑๐๐)

บทที่	หน้า
๘	ที่เรียกว่าก้าวหน้า ๑๐๑
ข้อคิดจากเรื่อง (๑๐๗) บทความ (๑๐๗) การประเมินคุณค่าของบทความ (๑๐๘)	
คิดตรอง ลองทำดู (๑๑๑) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๑๑๒)	
๙	กรุงเทพฯ เมื่อร้อยกว่าปี ๑๑๓
กรุงรัตนโกสินทร์เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๐ (๑๑๔) ข้อคิดจากเรื่อง (๑๑๙)	
การบอกทิศทาง (๑๑๙) การเปลี่ยนแปลงของภาษา (๑๒๐)	
คิดตรอง ลองทำดู (๑๒๒)	
๑๐	คิดดีก็ได้บุญ ๑๒๓
ใส่บาตร (๑๒๔) ข้อคิดจากเรื่อง (๑๓๐) งานเขียนสร้างสรรค์ (๑๓๑)	
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ (๑๓๑) องค์ประกอบของการเขียน	
สร้างสรรค์ (๑๓๒) ประโยคกรรม (๑๓๔) คำบุพบท (๑๓๕)	
คำเชื่อม (๑๓๖) คำอุทาน (๑๓๗) คิดตรอง ลองทำดู (๑๓๘)	
๑๑	ปาร์ตี้ บาร์บีคิว ๑๓๙
ความรู้จากเรื่อง (๑๔๓) คำยืมภาษาต่างประเทศ (๑๔๓)	
ความสัมพันธ์ของนามกับกริยา (๑๔๙) ความรู้เกี่ยวกับการฟัง (๑๕๐)	
คิดตรอง ลองทำดู (๑๕๓) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๑๕๔)	
๑๒	ความรักใคร่ใคร่ฝัน ๑๕๕
ข้อคิดจากเรื่อง (๑๖๐) ฉันทลักษณ์ของโคลง (๑๖๐)	
คำที่ใช้ในกฎเกณฑ์ของฉันทลักษณ์ (๑๖๑) ประโยคซับซ้อน (๑๖๔)	
บทอ่านเสริม (๑๖๖) คิดตรอง ลองทำดู (๑๖๘) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๑๖๘)	
๑๓	คำขวัญโน้มน้ำใจ โน้มน้ำใจคำคม ๑๖๙
ข้อคิดจากเรื่อง (๑๗๔) คำและสำนวน (๑๗๕) คำขวัญ คติพจน์ คำคม	
และคำสแลง (๑๗๗) คิดตรอง ลองทำดู (๑๘๑) คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๑๘๒)	
๑๔	ล้นบุญคุณอุ้มชีวิตคิดทดแทน ๑๘๓
เราควรกตัญญูต่อใคร (๑๘๔) ข้อคิดจากเรื่อง (๑๘๒)	
การพูดในที่ประชุมชน (๑๘๒) คิดตรอง ลองทำดู (๑๘๖)	
คิดเพิ่ม เสริมทักษะ (๑๘๖)	
บรรณานุกรม	๑๙๗

๑

อะไรๆ ก็ “ไม่เป็นไร”

“คำว่า ไม่เป็นไร นี่แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของคนทุกคน

ผู้ที่ไม่เคยกล่าวคำนี้ดูเหมือนจะไม่มี

ผู้ที่กล่าวคำนี้มากๆ ครั้น คือผู้ที่มีจิตใจอันผ่องแผ้วและสงบสุข

เป็นปรัชญาของคนไทยซึ่งมีความสุขและชอบให้อภัยผู้อื่น”

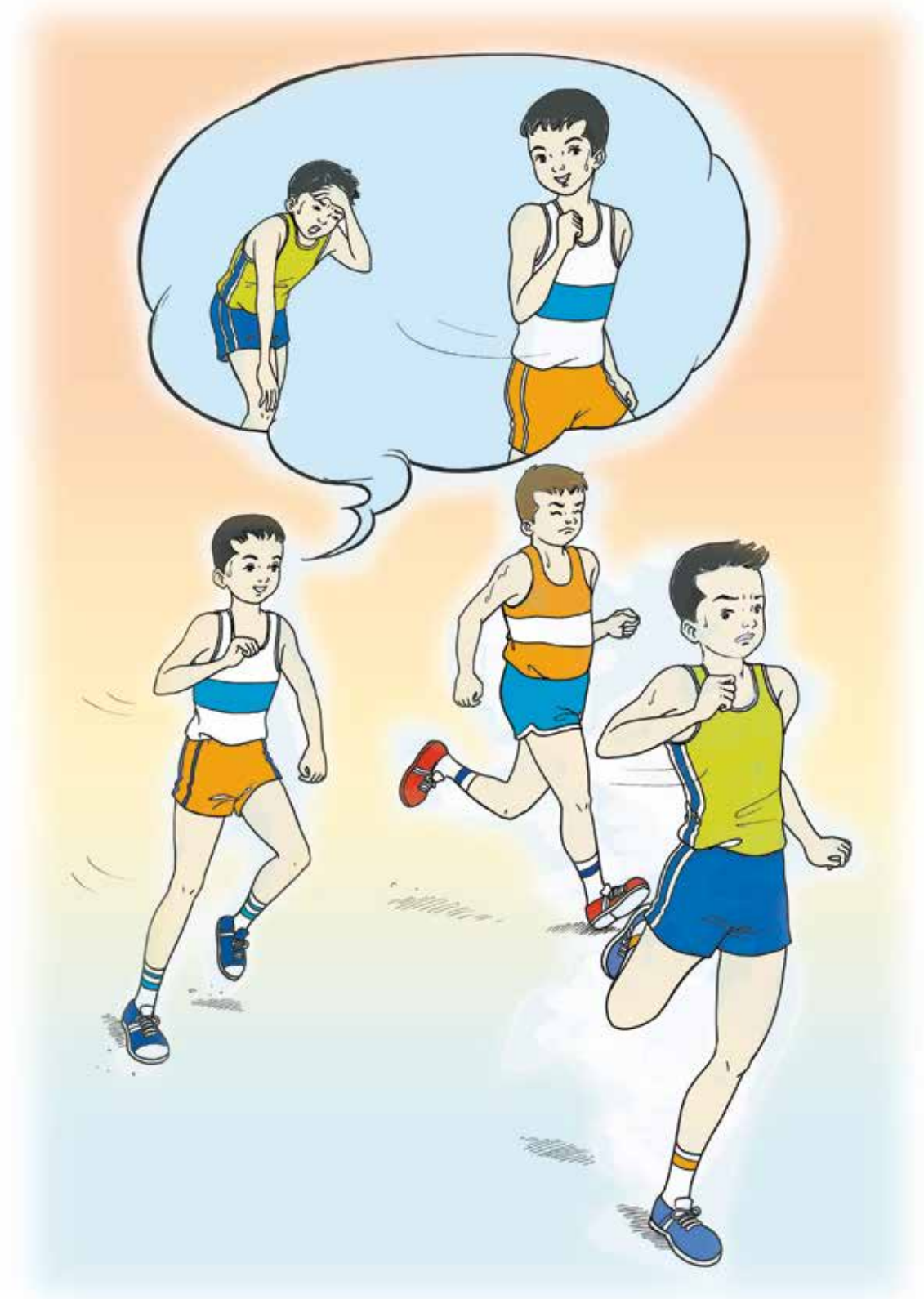
ไม่เป็นไร

ชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่เมืองไทยมักรู้จักคำซึ่งเป็นบุคลิก
ลักษณะของคนไทยคือคำว่า *ไม่เป็นไร* และแปลความไปในด้านที่ว่า
คนไทยเฉื่อยชา ไม่ชอบทำอะไรจริงจัง หรือแม้แต่จะทำอะไรบ้าง
ก็ไม่ใคร่จะเป็นผลสำเร็จ จึงใช้คำว่า *ไม่เป็นไร* แทนคำแก้ตัว บางคน
ก็ว่า *ไม่เป็นไร* ทำให้คนขาดความกระตือรือร้นดิ้นรนเพื่อความก้าวหน้า
หรือหาช่องทางอื่นที่ดีกว่าเดิม เช่น คนที่ซื้อสลากกินแบ่งของรัฐบาล
ไว้งวดละหลายๆ ใบ เมื่อไม่ถูกรางวัลก็ *ไม่เป็นไร* ซื้องวดใหม่ต่อไป
แทนที่จะคิดนำเงินไปลงทุนอย่างอื่นที่อาจได้ผลกำไรเป็นการแน่นอน

บางคนก็ว่าคำ *ไม่เป็นไร* เป็นคำกล่าวที่หาความจริงมิได้
เป็นต้นว่า เพื่อนของคุณสารภาพว่า เธอได้ทำน้ำส้มหราดกระโปรง
ของคุณเสียแถบหนึ่ง คุณแสนจะเป็นเดือดเป็นแค้น แต่เนื่องจากว่าถึง
คุณจะว่าวามไปก็ไม่เป็นผล คุณจึงกล่าวคำ *ไม่เป็นไร* ทั้งที่ “เป็นไร”
อย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้คำ *ไม่เป็นไร* จะถูกกล่าวหาไปในทางไม่ดี
ข้าพเจ้าก็ยังคงมีศรัทธาในคำนี้ และเชื่อมั่นให้ผลทางจิตใจอยู่ไม่น้อย
ไม่เฉพาะแต่ผู้กล่าวแต่รวมทั้งผู้ฟังด้วย หลายครั้งที่เรื่องใหญ่โต
ระงับลงได้ด้วยคำว่า *ไม่เป็นไร* และความโกรธแค้น ความเสียหาย
ความเศร้าโศก ความพลาดหวัง ค่อยผ่อนคลายลงได้อย่างประหลาด
เมื่อได้ยินคำว่า *ไม่เป็นไร*

เมื่อคุณขึ้นรถประจำทางในขณะที่คนแน่น คุณบังเอิญเหยียบเท้า
คนหนึ่งเข้าโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ถ้าคุณกล่าวคำ *ขอโทษ* แล้วใครคนนั้น
บอกว่า *ไม่เป็นไรหรอกครับ* คุณจะรู้สึกสบายใจขึ้นกว่าการที่ใครคนนั้น
ไม่พูดอะไรเลย หรือยิ่งกว่านั้นอาจจ้องมองคุณอย่างกับจะกินเลือด
กินเนื้อ

ในการทำงานอาชีพ ถ้าเพื่อนของคุณซึ่งเข้าทำงานพร้อมๆ กันในตำแหน่งอย่างเดียวกัน เกิดกระโดดสูงข้ามหน้าข้ามตาคุณไป ถ้าคุณเกิดอิจฉาริษยา บอกตัวคุณเองว่า เพื่อนคนนั้นไม่เห็นจะวิเศษตรงไหน ไม่น่าเลยหน้าคุณไปเลยนะนี่ “ฉันจะต้องหาทางปัดแข้งปัดขาให้ตกเก้าอี้ลงมาให้ได้” ตลอดเวลานั้น ถ้าคุณหมกมุ่นหาวิธีต่างๆ นานาที่จะผลักเพื่อนของคุณให้ตกเก้าอี้ คุณไม่มีวันจะสบายใจ จิตใจเร่าร้อนอยู่ตลอดเวลา ไม่ช้าคุณก็จะกลายเป็นโรคประสาท แต่ถ้าคุณบอกตัวเองเสียแต่แรกว่า *ไม่เป็นไรหรอก* คนที่วิ่งไปข้างหน้านั้นมักไม่ได้ชัยชนะในขั้นสุดท้าย ปล่อยคนที่วิ่งเร็วให้วิ่งนำหน้าไปก่อนเถิด ในที่สุดเขาก็จะต้องนั่งลงพักอยู่ข้างทาง ให้คนข้างหลังวิ่งผ่านไปถึงที่หมายก่อน ถ้าคุณคิดได้อย่างนี้ จิตใจก็จะสงบ ผ่องใส สมองมีโอกาสคิดอ่านเรื่องที่ดีงาม

หลายครั้งในชีวิตที่คุณไม่ได้รับสิ่งที่คุณต้องการ คุณพลาดหวังจากสิ่งที่คุณคิดว่าจะได้ คุณปลอบใจตัวเองว่า *ไม่เป็นไรหรอก* วันหนึ่งข้างหน้าทุกสิ่งทุกอย่างที่เราปรารถนาจะต้องถึงมือแน่ๆ ในที่สุดคุณก็ได้สิ่งนั้นสมปรารถนา คำว่า *ไม่เป็นไร* ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของจิตใจได้เป็นอย่างดี

ถ้าคุณอยากจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนของคุณ หากเพื่อนคนนั้นพูดว่า *ไม่เป็นไรหรอกค่ะ* เรื่องเล็กน้อยเท่านั้น คุณจะรู้สึกว่าเป็นคำปลอบประโลมใจได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าความช่วยเหลือนั้นไม่เป็นผลสำเร็จก็ตาม

ข้าพเจ้าเชื่อเหลือเกินว่า คำว่า *ไม่เป็นไร* นี้แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของคนทุกคน ผู้ที่ไม่เคยกล่าวคำนี้ดูเหมือนจะไม่มีผู้ที่กล่าวคำนี้มากมาย ครั้ง คือผู้ที่มึนงงใจอันผ่องแผ้วและสงบสุข เป็นปรัชญาของคนไทยซึ่งมีความสุภาพและชอบให้อภัยผู้อื่น

ศุภินี

ข้อคิดจากเรื่อง

เรื่อง *ไม่เป็นไร* คัดมาจากหนังสือชื่อ *สุดที่รัก* เป็นหนังสือรวมข้อเขียนจากคอลัมน์ของศุภินีซึ่งเคยพิมพ์ในหนังสือ *สยามสมัย* “ศุภินี” เป็นนามปากกาของศาสตราจารย์กิตติคุณสุทธิลักษณ์ อัมพวันวงศ์

ผู้เขียน นำคำว่า *ไม่เป็นไร* ซึ่งเป็นคำกล่าวที่คนไทยมักพูดกันจนติดปากมาใช้เป็นชื่อเรื่อง และให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้คำนี้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยมุมมองที่หลากหลาย การใช้คำว่า *ไม่เป็นไร* ในสังคมไทย มีผลทั้งในทางที่ดีและไม่ดีดังนี้

ผลของการใช้คำว่า *ไม่เป็นไร* ในทางที่ไม่ดี

ทำให้เฉื่อยชา

ไม่ทำอะไรจริงจัง

ทำงานไม่ใคร่เป็นผลสำเร็จ

ขาดความกระตือรือร้นที่จะหาช่องทางที่ดีกว่าเดิม

เป็นคำพูดที่ไม่จริงใจ

ผลของการใช้คำว่า *ไม่เป็นไร* ในทางที่ดี

ทำให้เรื่องที่อาจรุนแรงกลายเป็นเรื่องไม่รุนแรง

ทำให้ความโกรธแค้น ความเสียดย ความเศร้าโศก

ความพลาดหวังผ่อนคลายลง

ทำให้เกิดความหวังว่าจะมีผู้ช่วยเหลือ

ทำให้จิตใจสงบ ไม่เร่าร้อนด้วยความริษยา

ทำให้รู้จักปล่อยวาง

ทำให้คลายความเครียดเมื่อไม่ได้สิ่งที่ปรารถนา

ทำให้รู้จักให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธเคือง แม้ว่าตนเองจะเดือดร้อน

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเองเห็นว่า คำว่า *ไม่เป็นไร* เป็นคำที่ดีด้วยเหตุผลว่า ทำให้ทั้งผู้พูดและผู้ฟังมีจิตใจผ่องแผ้วสงบสุข และเป็นปรัชญาชีวิตของคนไทยซึ่งเป็นคนสุภาพและให้อภัยผู้อื่นเสมอ

คำว่า *ไม่เป็นไร* จะมีความหมายเป็นทางบวกหรือทางลบ ขึ้นอยู่กับน้ำเสียงที่พูดและบริบทที่ใช้ คำว่า *ไม่เป็นไร* เมื่อพูดกับตนเองอาจทำให้จิตใจสงบ ความโกรธแค้นบรรเทาลง รู้จักปล่อยวาง เป็นต้น แต่ถ้าทำผิดพลาดแล้วพูดว่า *ไม่เป็นไร* บ่อยๆ ก็เท่ากับว่าละเลยความผิดพลาดต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้น ไม่ใส่ใจแก้ไขความผิดพลาดนั้น อาจทำให้ทำผิดพลาดได้อีก และขาดความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สมบูรณ์ ทำให้ไม่มีหลักการและกลายเป็นคนถ่วงความเจริญของสังคม จึงควรใช้คำว่า *ไม่เป็นไร* ในทางที่ถูกที่ควร

โดยเหตุที่คำว่า *ไม่เป็นไร* มีความหมายผันแปรได้หลายอย่าง ทำให้คำว่า *ไม่เป็นไร* กลายเป็นสำนวนซึ่งต้องตีความให้เข้ากับเรื่องหรือบริบทที่ใช้

ภาษาในการสื่อสาร

การสื่อสารของมนุษย์เกิดจากการที่มนุษย์ต้องการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองไปสู่ผู้อื่น โดยผู้ส่งสารใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึกที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดออกมา การรับรู้เรื่องราวร่วมกัน ตรงกัน เข้าใจกันได้ดีทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร นับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในกระบวนการสื่อสาร

การสื่อสารของมนุษย์มีขอบเขตกว้างขวางและมีหลายระดับ แต่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็มีจุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นเป้าหมายสำคัญ คือ เข้าใจความคิดและรับรู้เรื่องราวได้ตรงกัน ถูกต้องครบถ้วน และสามารถตอบสนองได้ตรงตามที่ต้องการ

ลักษณะการใช้ภาษาในการสื่อสาร

การใช้ภาษาในการสื่อสารมีทั้งที่เป็นวัจนภาษา และอวัจนภาษา ดังนี้

วัจนภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายด้วยเสียงพูดและตัวอักษรให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของภาษา เช่น การใช้คำให้ตรงความหมาย การใช้สำนวนให้เข้ากับบริบท การเรียงคำเข้าประโยคให้ถูกต้อง การใช้ศัพท์บัญญัติ การใช้ศัพท์เฉพาะในแต่ละสาขา และการใช้ถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล เวลา และสถานที่

อวัจนภาษา หมายถึง ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ แต่สามารถสื่อความหมายได้ เช่น การแสดงออกทางสีหน้า อากัปกิริยาต่างๆ เช่น การหลบตา การจ้องตา การจับมือ การแสดงความเคารพ การสั่นศีรษะ การแต่งกาย การใช้วัตถุสิ่งของ สื่อความหมายและน้ำเสียง

ปัจจัยการใช้ภาษาในการสื่อสาร

การสื่อสารของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ใช้การพูดและการเขียนเพื่อส่งสาร การฟัง การอ่าน และการดูเพื่อรับสาร การส่งสารและการรับสาร ให้ประสบผลดี ควรคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

• การตั้งประเด็นในการสื่อสาร

การตั้งประเด็นในการสื่อสารมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง การตั้งประเด็นใดหัวข้อใด ต้องพูดหรือเขียนให้ตรงประเด็นที่ตั้งไว้ ประเด็นดังกล่าวต้องชัดเจน สามารถสื่อความคิดตรงตามกับผู้ส่งสารตั้งประเด็นไว้

• จุดมุ่งหมายในการสื่อสาร เมื่อตั้งประเด็นในการสื่อสารแล้ว ก็ต้องระบุจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่า ประเด็นดังกล่าวนั้นต้องการสื่อสารไปในแนวทางใด ทิศทางใด สื่อสารกับใคร เรื่องใด ต้องการให้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร

● **สารที่ต้องการสื่อ** สารประกอบด้วยภาษาที่เป็นเรื่องราวให้เกิดการรับรู้ ลักษณะสำคัญของสารที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

ความชัดเจน ความชัดเจนของสารเป็นหัวใจของการสื่อสารทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน สารจะชัดเจนได้ ต้องเริ่มจากความคิดของผู้ส่งสารซึ่งต้องชัดเจนก่อน และยังต้องมีทักษะทางการใช้ภาษาควบคู่กันด้วย รู้ว่าเนื้อหาของสารใดควรใช้ภาษาระดับใด นอกจากนั้นอาจใช้อวัจนภาษาเข้าช่วย เพื่อเพิ่มพลังให้ถ้อยคำชัดเจนและน่าสนใจยิ่งขึ้น

ความเข้าใจง่าย ความเข้าใจง่ายของสารหมายถึงการไม่ใช้คำศัพท์แปลกๆ คำศัพท์ยาก คำที่มีความหมายกำกวมซึ่งทำให้ตีความได้หลายประการ ความกำกวมอาจทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจผิดกันได้

ความถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ผู้ส่งสารต้องรู้กฎเกณฑ์ของภาษาที่ต้องการสื่อ เช่น ความหมายของคำ หลักและโครงสร้างของภาษา การผูกประโยค ถ้าเป็นภาษาเขียนต้องใช้ตัวสะกดการันต์ถูกต้องด้วย

นอกจากนั้น ความมีพลังของภาษายังสามารถนำมาใช้กระตุ้น ปลุกใจ ชักชวน หรือระบือยับยั้งเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความคิดและอารมณ์ไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงต้องคิดทั้งก่อนพูดและก่อนเขียน ต้องรู้จักเลือกถ้อยคำมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในบางสถานการณ์อาจใช้อวัจนภาษาเข้ามาช่วยเสริมวัจนภาษาให้มีพลังเพิ่มขึ้นด้วย

● **การใช้เสียง สายตา กิริยาท่าทาง** ผู้ส่งสารพึงระวังกการออกเสียง ถ้อยคำในการพูดให้ถูกต้อง ชัดเจน ขณะเดียวกันก็ต้องระวังกการใช้น้ำเสียง จังหวะของเสียง การเน้นเสียงหนัก เบา ค่อย ดัง ให้เหมาะสมกับข้อความ สถานการณ์ และโอกาส ใช้อวัจนภาษา ด้านสายตา กิริยา ท่าทาง การสัมผัส เพื่อสื่อความรู้สึก อารมณ์ และความหมายประกอบ เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

เรื่อง *ไม่เป็นไร* ผู้ส่งสารไม่ว่าจะเป็นการส่งสารด้วยการพูดหรือการเขียนสู่ผู้รับสารทั้งการฟัง การดู หรือการอ่านโดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา

เมื่อผู้ส่งสารตั้งประเด็นว่า *อะไรๆ ก็ไม่เป็นไร* แล้วก็อธิบายเพื่อสะท้อนความคิดว่า *อะไรๆ ก็ไม่เป็นไร* นั้น มีทั้งทางดีและไม่ดี แยกแยะประเด็นย่อยๆ ในเรื่องให้ชัดเจน ครบถ้วน เปรียบเทียบหาเหตุผล หาข้อเท็จจริงและข้อคิด ต่อจากนั้นจึงเพิ่มเติมจากประสบการณ์ นำมาสร้างเป็นสถานการณ์ใหม่ๆ ขึ้นอีก เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจยิ่งขึ้น โดยใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษา มีพลัง มีชีวิตชีวา มีคำบรรยาย น้ำเสียง สายตา กิริยาท่าทาง ซึ่งเป็นอวัจนภาษาควบคู่ด้วยเพื่อให้การสื่อสารเกิดสัมฤทธิ์ผล

๑. วิเคราะห์การใช้ภาษาของพิธีกรในรายการที่สนใจ และนำเสนอดังนี้
 - ๑.๑ รายการสารคดี
 - ๑.๒ รายการสนทนา
 - ๑.๓ รายการกีฬา
๒. แบ่งกลุ่มฝึกทักษะการพูด ตามหัวข้อต่อไปนี้ กลุ่มละ ๑ หัวข้อ
 - ๒.๑ เหตุการณ์ที่ประทับใจของข้าพเจ้า
 - ๒.๒ บุคคลที่ข้าพเจ้าประทับใจ
 - ๒.๓ หนังสือในดวงใจของข้าพเจ้า
 - ๒.๔ อาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ
๓. แบ่งกลุ่มคิดและนำเสนอสถานการณ์ที่สะท้อนความคิดว่า “อะไรๆ ก็ไม่เป็นไร” ที่ต่างไปจากหนังสือเรียนมากกลุ่มละ ๑ สถานการณ์